

20

godina istorije

VREME

1990

“Ako šovinizam i slepa mržnja onemogućće reformu i Jugoslavija stvarno počne da se raspada, to će običnim ljudima stvoriti pakao koji i ne pominju oni koji o tome govore sa neverovatnom lakoćom: prekid komunikacija, preseljenja, napetosti, diktature, možda ratove”. Podnaslov teme prvog broja Vremena (*Može li se raspasti Jugoslavija*) bio je, naknadno čitajući, uzdržan i izražavao je uverenje da se najgore ipak neće dogoditi. Dogodilo se. Pa, tako, i danas govorimo o onim istim stvarima kao pre 20 godina: propasti privrede i teškoj ekonomskoj situaciji (onda: *Srpska ruka u srpskom džepu*), nužnosti dijaloga s kosovskim Albancima (onda: *Kontakti Beograda i kosovske alternative*), evrointegracijama (onda: *Evropska šansa Jugoslavije*)... I, naravno, nepromenjenom odnosu vlasti prema novinarstvu (onda: *Država protiv novinara*).

To ne znači da se od onda ništa nije promenilo, ali sigurno je da preživeli nisu računali s cenom koju će platiti i još uvek plaćaju na putu do boljih vremena, bilo da su do punoletstva polovinu života već proveli u “psihološkom građanskom ratu” ili, tada već sredovečni, služući ramenima pred činjenicom da im je bolje poluvreme života odavno isćurelo.

U ono vreme višestranački izbori bili su održani ili zakazani u svim republikama, kriminalci s državom/republikom kao sponzorom razvozili su oružje od Vardara do Triglava.

Reforme saveznog premijera Ante Markovića i njegov napor da mirno transformiše Jugoslaviju već su praktično zaustavili republički/nacionalni lideri, inače nesložni u svemu drugom. Prvo zato što su se i marka i dolar i svaka valjana valuta mogli - dinarima!, do tada nezamislivo - kupiti u bankama i, drugo, što se to ljudima, građanima, dopalo.

Jugoslavija je pobedila na svetskom košarkaškom prvenstvu u Argentini.

Inače, te godine su slovenački i hrvatski komunisti napustili 14. kongres SKJ, hrvatski Sabor je izabrao Franju Tuđmana za predsednika države, na Maksimirskom stadionu i drugim stadionima obračunavale su se bande “navijača”, JNA je naredila preuzimanje naoružanja i municije od Teritorijalne odbrane, Slobodan Milošević je izabran za predsednika Srbije, hrvatski Sabor usvojio je ustav kojim su Srbi tamo svedeni na nacionalnu manjinu.

1991

U oružanim incidentima koji učvršćuju autoritet lokalnih gospodara rata i pojačavaju strah kojim je paralizovan običan svet pada prva krv: Pakrac, Plitvice, Borovo selo, Kijevo... A, istovremeno, Jugoslavijom kruži putujući cirkus republičkih/nacionalnih vođa koji su, kao, zabrinuti za budućnost zemlje.

Kako se mire, brinu, dogovaraju i planiraju, možda najbolje govori izjava regruta JNA Bahrudina Kaletovića, krajem juna snimljenog u nekoj slovenačkoj vukojebini.

“Kakvo je stanje”, pita novinar Yutela.

“Jebeno... Oni kao hoće da se otcepe a mi im kao ne damo”.

Upozorenje Stojana Cerovića da “više nije reč o bilo kakvom pozitivnom rešenju, nego o prihvatanju odgovornosti za poteze koji proizvode nesreću i smrt, da bi se izbegle veće nesreće i pogibije” odlazi u prazno, kao što u besmisleni smrt nedelju dana kasnije kreću kolone vojnika ka Vukovaru. A mlitave sankcije Evropske zajednice samo pojačavaju motivisanost srpsko-crnogorskog

sramnog, pljačkaškog pohoda na Dubrovnik. **Masakr postaje epitet uz koji se stavlja samo ime mesta: Ovčara u Vukovaru postala je krajem godine nesrećni začetnik te vrste govora, a lokacije se još i danas, dvadeset godina kasnije, istražuju: Brtoj i vrste počinitelaca, takođe.**

Sredinom oktobra JNA je odbacila petokraku kao simbol. A “Crvena zvezda” se okačila na mesto prvaka Evrope u fudbalu.

Krajem decembra poslednji i izuzetno popularni savezni premijer Ante Marković podnosi ostavku jer ne prihvata “ratni budžet” za 1992.

Godinu je obeležio 9. mart u Beogradu: Prve demonstracije u nizu pobuna građana Srbije protiv režima. Režim ih je iskoristio da pojača “neredovno-vanredno stanje” u Jugoslaviji, a okrene se kriminalcima i političkim hohštaplerima kao saveznicima u ratu koji su odbili regruti, rezervisti, njihove majke i očevi (“Ne može u rat. Ne pušta ga otac”), sestre i braća, građani, ljudi (pa makar i Srbi, što rekao patrijarh Pavle).

1992

U proleće je već svakome bilo jasno da se širenje eksjugoslovenskog rata ne može zaustaviti.

Srbi proglašavaju Srpsku Republiku BiH. Evropska zajednica priznaje Hrvatsku - u kojoj Srbi formiraju Republiku Srpsku Krajinu, potom priznaju Bosnu i Hercegovinu usred zastrašujućeg meteža nacionalnog, verskog, kriminalnog, lopovskog, teledirigovanog i, ukratko, građanskog rata.

Poslednje jedinice JNA napuštaju Makedoniju. Međunarodna zajednica ipak odlaže rešavanje makedonskog pitanja "zbog 'opstruknog' problema imena koje Skoplju zabranjuje Atina". Tada niko, a Makedonci najmanje, nije očekio da će odlaganje tog "opstruknog problema imena" dočekati punoletstvo bez rešenja.

Srbija i Crna Gora formiraju Saveznu republiku Jugoslaviju, umesto SFRJ. Nedelju dana kasnije napadnuta je kolona JNA u povlačenju iz Sarajeva, potom i ona u Tuzli. To su poslednji poginuli vojnici JNA. Pet dana kasnije osnovana je Vojska Jugoslavije, u kojoj će tek da se gine.

Premijer Srbije Radoman Božović uživa nadimak "Mister 10.000 odsto", što je tek početni inflacioni učinak njegove vlade.

Beograd sa skupa nekoliko desetina hiljada ljudi 22. aprila na Trgu Republike povodom "otvaranja" bosanskog rata poručuje: "Ne računajte na nas". Protest nije uticao na širenje, ali je produžio onu tanku crvenu liniju građanskog otpora koja je Srbiju zaista držala izvan rata, opraštajući se istovremeno od sve većeg broja obrazovanih devojaka i mladića.

Jednako uzaludno demonstriraju studenti kao i haotična, smešna ili jadna opozicija režimu. "Rezultat je suštinski gori nego decembra 1990. Posle svih demonstracija, sabora, pohoda, nemih protesta, peticija, saopštenja, memoranduma, miliona datih za reklamu, cela demokratska opozicija ima samo dvadesetak poslanika više sa kojima ne zna šta će. Ima i velikog protivnika na krajnjoj desnici" (Komentar izbornih rezultata, 28. decembra).

Koncentracioni logori svih zaraćenih strana u BiH.

Sankcije, i one "sportske" na Olimpijskim igrama u Barseloni. Nestašice svega i redovi za svašta.

A, u stvari: *Vreme* je ratnohušakačkim pisanjem prouzrokovalo smrt desetina hiljada ljudi i izazvalo rat u Bosni, tvrdi Miloševićeva TV Novi Sad.

1993

CENA "VREMENA"

4-11. januar	1500
18. januar	2500
1. februar	3000
8. februar	5000
22. februar	8000
8. mart	10.000
6. april	15.000
19. april	20.000
26. april	30.000
10. maj	50.000
24. maj	100.000
7. juni	300.000
21. juni	500.000
5. juli	1.000.000
19. juli	2.000.000
26. juli	5.000.000
2. avgust	10.000.000
16. avgust	30.000.000
23. avgust	50.000.000
6. septembar	200.000.000
20. septembar	500.000.000
27. septembar	800.000.000

Prvog oktobra 1993. izvršena je denominacija dinara brisanjem šest nula, ali to jedva da je uticalo i na uštedu štamparske boje za novac.

Te hipergodine mirno su se razile Češka i Slovačka. Ubijen je Paja Patak - jer je, držeći se sankcija, kompanija Volta Diznija zabranila objavljivanje bilo kog svog lika u Srbiji/Jugoslaviji. Na užas miliona malih štediša, pucaju Dařiment i Jugoskandik, piramidalne banke; velike štediše prethodno su, milom i silom, u kamionima iznele svoje uloge, kamate i džeparac. U BiH ratuju Srbi, Muslimani i Hrvati u svim zamislivim i nezamislivim kombinacijama, uključujući i muslimansko-muslimanski rat "država" Fikreta Abdića i Alije Izetbegovića. Srbi možda nisu

najljudi, ali ipak odbacuju Vens-Ovenov mirovni plan, uprkos tome što im na Pale dolaze Slobodan Milošević, Dobrica Ćosić, Momir Bulatović i Konstantin Micoćakis.

"Trule kobile" koje su bosanski Srbi tad odigrali s gostima, a nacrtao Predrag Koraksić Corax Vreme je koštalo krivične prijave i mućnog suđenja.

U tom haosu nekako neprimetno prolazi osnivanje Međunarodnog tribunala za ratne zloćine poćinjene u Jugoslaviji, 27. maja.

6. oktobar	1500
11. oktobar	3000
18. oktobar	10.000
25. oktobar	15.000
1. novembar	50.000
8. novembar	200.000
15. novembar	1.000.000
29. novembar	5.000.000
6. decembar	50.000.000
13. decembar	200.000.000
15. decembar	500.000.000
27. decembar	25.000.000.000

Pretposlednji januarski broj Vremena u 1994. godini koštao je 1 "Avramov" dinar, nazvan po vremešnom guverneru Narodne banke Dragoslavu Avramoviću koji je "kupio" narod merenjem vrednosti dinara spram cene kesice prženih papalina. Smenjen je tri godine kasnije jer se suprotstavio dirigovanim spekulacijama na račun ostavinske mase SFRJ, dirigovanoj inflaciji radi izvoza i dirigovanoj svojini radi očuvanja postojeće privredne strukture i monopola stare vlasti.

1994

Opozicija? Hronično bolesna od unutrašnjih sukoba, demokratska opozicija ne samo da ne može da sastavi vladu već, kako stvari stoje, ne može da sastavi ni samu sebe.

Masakr na Markalama u Sarajevu.

"Odjednom su i Karadžićevi Srbi i Ujedinjene nacije i NATO otkrili u sebi neočekivane rezerve strpljenja, dobre volje i spremnosti na ustupke".

Plemena? "Bilo da je rat dobijen ili izgubljen, u bitku za poslijeratnu vlast mora se već sada ići. U sva tri nacionalna tabora vlada velika pometnja. Grozničavo se priprema argumentacija uz koju će se narodu, srpskom, hrvatskom ili muslimanskom, objašnjavati da je ono što se čini izgubljeno zapravo dobiveno, i obrnuto".

Raskid ljubavi Slobodana Miloševića i Radovana Karadžića. "Avramov dinar" i obuzdavanje inflacije. Cena: *Vreme* br. 170 od 24. januara 1994, str 3: "Jedan superdinar a u petak, subotu i nedelju: 20.000.000 dinara".

Desetog aprila avioni NATO prvi put su napali srpske položaje na zemlji u BiH. Ispostavilo se da je taj incident posledica loše diplomatije pre nego velike odlučnosti i ratobornosti bilo koje strane. Pravilo igre u Bosni, međutim, promenjeno je: nezamislivo se desilo.

Jeftine glave izbegličke. Tajna i prisilna mobilizacija. Nestašica struje.

Ostalo? Vo na ražnju postaje svenacionalna tradicija. Savezna vlada guši sopstveno glasilo, *Borbu*. Beogradsko podzemlje se obračunava na ulicama. Hapšenje Vojislava Šešelja. Balašević peva u Ljubljani. Prvo suđenje za ratne zločine u Jugoslaviji.

1995

Predsenik SRJ Zoran Lilić abolicijom je prekinuo krivični postupak protiv generalmajora I.B. osumnjičenog da je magacine VJ olakšao za više od dva miliona komada pešadijske municije, hiljade mina i raketa... Osumnjičen je bio za proneveru dvesta tona goriva, deobu zaplenjenog oružja, posuđivanje vojnih tablica za "uvoz" ukradenih kola sa ratnih područja, zatim i za dodelu stana "zaslužnoj" potpukovnici...

Zagreb i Knin, Hrvatska i Krajina, odbijaju plan Z-4 koji je, kasnije će se ispostaviti, bio poslednja ponuda za miran izlaz u Hrvatskoj.

Šanse za bilo kakvo zajedničko delovanje srpske opozicije su nikakve: nastavlja se borba neprestana u kojoj će borci uglavnom gledati da jedan drugog prevare.

Mladen Dinkić objavljuje knjigu "Ekonomija destrukcije". Tada je bio asistent na Ekonomskom, danas već ima iskustvo svega i svačega u vlasti.

"Mladić i ja smo poznanici i ratni drugovi. Naš odnos je sasvim normalan, to je odnos dva profesionalna oficira koji se bore protiv fizičkog istrebljenja svog naroda", kaže za javnost načelnik Generalštaba VJ Momčilo Perišić.

"Bljesak" u maju: Hrvatska oslobađa zapadnu Slavoniju od Srba; "Zagreb će ne samo silom vraćati oteto, nego će na svaki način gledati da Srbima pokaže vrata".

Srebrenica.

"Oluja" u avgustu: Najmanje 200.000 Srba je prognano iz Hrvatske, većinom stižu u Srbiju, gde će neki od njih reći da ih Srbija tretira gore no oni svoju stoku. Vojno sposobne izbeglice direktno sa granice srpske vlasti šalju Arkanu na "obuku i prevaspitanje", pa nazad na ratište.

Dejton u novembru: U vojnu bazu Rajt Peterson, novembra, na zahtev SAD dolaze predstavnici srpskog, crnogorskog, bosanskog i hrvatskog rukovodstva. Bosanski Srbi su nepoželjni zbog optužnica u Hagu, pa njihove interese zastupa Slobodan Milošević. Posle tri nedelje pregovora postignut je dogovor o podeli BiH na dva entiteta bez stvarnih zajedničkih institucija: Republiku Srpsku i Federaciju BiH. Sporazum je potpisan 21. novembra, a mir zvanično sklopljen u Parizu 14. decembra. UN ukidaju sankcije a sve iz SFRJ nastale suverene uspostavljaju diplomatske odnose - osim SRJ i Hrvatske, zbog "preostale srpske teritorije" u Zapadnom Sremu i okolini Vukovara pod kontrolom UN do 1998).

1996

“Sve smo do sada probali i ostaje nam još mogućnost da probamo i svi zajedno”, kaže u *Vremenu* Zoran Đinđić. “Ovo je prekretnička godina kada se radi o sudbini naroda, ali i o sudbini opozicionih stranaka i ljudi koji ih vode”, kaže Vojislav Koštunica. “Tačno je da se ovde igra na jedan gol i da su sudije u istom dresu kao i igrači”, kaže Vuk Drašković.

A onda: “Okolo 20.000 učesnika devetomartovskog skupa je svojim brojem i mlakom energijom poslalo dvosmisleni poruku organizatorima - niste baš propali, ali naročitu snagu nemate”, ocenjuje analitičar *Vremena* domet mitinga opozicije.

“Slobo, jebeš li šta osim nas”, pita beogradski grafit.

Aleksandar Tijanić, ministar informacija. I drugi ministri.

Senzacionalno otkriće: Nismo sami u svemiru (Naslovna strana *Vremena*, 17. avgust)

Izbori 96. Peta rutinska pobeda S. Miloševića, kolaps koalicije “Zajedno”, radikali ponovo među Srbima (Naslovna strana *Vremena*, 9. novembar)

Lokalni izbori, 17. novembar: Opoziciji - pola Srbije! Zbog nepriznavanja rezultata i krađe izbora, počinju protestne šetnje koje će trajati do proleća sledeće godine. Jedan hladni opis, danas: Krajem 1996. u Srbiji, Crnoj Gori i na saveznom nivou održani su izbori. Dotadašnji režim, u nešto izmenjenom obliku, zadržao je republičku vlast u Srbiji, dok je demokratska opozicija osvojila većinu opština i gradova, nakon višemesečnih građanskih i studentskih demonstracija. Uz podršku do tada vladajuće crnogorske Socijalističke narodne partije, SPS i JUL zadržavaju većinu na saveznom nivou. Novi saziv skupštine izabrao je Slobodana Miloševića za novog predsednika SRJ.

Što se Crne Gore tiče, novi predsednik je postao Milo Đukanović ... što je protumačeno kao početak demokratije u Crnoj Gori.

1997

Građani Srbije u proleće beleže najznačajniju u nizu malih pobedu tokom godina sukoba s režimom Slobodana Miloševića, koji je posle polugodišnjih protestnih šetnji, pištašljki, šerpi, hapšenja, mlaćenja, muzike, zajebancije - gotovo kao po receptu "Tri Š", šorka, šega i ševa - prisiljen da prizna krađu na lokalnim izborima 1996. i vlast u Beogradu i četrdesetak gradova Srbije preda opoziciji.

Praktični raspad Albanije kao države i ulaz opljačkane robe, prvenstveno oružja, pojačava napetosti na Kosovu.

Otvaramo pitanje radioaktivnog otpada u Vinči.

B.B. King u Sava Centru.

Rusija i Nemačka pregovaraju o vraćanju uzajamno opljačkanog kulturnoistorijskog blaga, "Prijamovog zlata" i "Čilibarske dvorane".

Poslednji ostatak Republike Srpske Krajine, Sremsko-baranjska oblast, vraća se Hrvatskoj.

Koalicija "Zajedno" koja veruje da je mesecima vodila građane u proteste a ne obrnuto, koristi priliku da se, čim je proglasila pobedu, raspadne.

"Dosiye Vremena" analizira sve varijante izlaska iz kosovke krize: autonomija (u međuvremenu nestala), Balkanija (utopija), regionalizacija (sada samo kao "enklavizacija"), unitarna država (nema teorije), nezavisno Kosovo (uglavnom obavljeno), podela (male šanse), protektorat (već obavljeno), konsocijacija (utopija), eklektična konstrukcija, rat (smo obavili) i dijalog (biće, valjda).

Vreme konstatuje: Srbija pruža veoma čudnu sliku - režim se urušava a opozicija se raspada.

Umrila majka Tereza, poreklom Albanka iz Skopja.

Posle mnogo mrcvarenja, predsednik Srbije postaje Milan Milutinović.

1998

GODINA ULTIMATUMA

Dorđe Balašević održao dva koncerta u Sarajevu.

NATO ocenjuje da sukobi na Kosovu nisu samo unutrašnje pitanje SRJ. Savet bezbednosti UN uvodi embargo na izvoz oružja.

U Srbiji na referendum krajem aprila izlazi 73,05 odsto upisanih birača: protiv učešća stranih predstavnika u rešavanju problema na Kosovu 94,73 odsto.

Posle sedam godina obnovljen vazdušni saobraćaj između Sarajeva i Beograda, a železnički između Beograda i Zagreba.

U Beogradu policija sprečila protestnu šetnju studenata, Skupština usvojila vladin Zakon o univerzitetu, rektor BU Dragan Kuburović podneo ostavku.

Kosovski Albanci prekidaju dvomesečne protestne šetnje porukom "NATO - Ne na granici sa Kosovom, već na Kosovu".

Zabranjeni letovi JAT-a u zemlje Kontakt-grupe (osim Rusije) i Grupe 8.

Savet NATO-a saopštio da su svi planovi za vojne akcije na Kosovu završeni. **Jugoslavija svetski šampion u košarci.**

Film Emira Kusturice "Bela mačka, crni mačor" dobio *Srebrnog lava* u Veneciji, a "Bure baruta" Gorana Paskaljevića nagradu međunarodne filmske kritike.

Papa Jovan Pavle Drugi na misi u Mariji Bistrici proglasio je blaženim kardinala Alojzija Stepinca.

Vlada Srbije donela Uredbu o posebnim merama u uslovima pretnji oružanim napadima NATO, na osnovu koje je privremeno zatvoreno više radio stanica i redakcija nezavisnih dnevnika.

Slobodan Milošević saopštava da je u pregovorima s Ričardom Holbrukom otklonjena mogućnost vojne intervencije.

Skupština Srbije usvojila Zakon o javnom informisanju s drakonskim kaznama koje izriču sudije za prekršaje.

Jugoslovenska odbojkaška reprezentacija vicešampion sveta.

U oružanom napadu maskiranih osoba na kafici u centru Peći ubijena šestorica mladića srpske nacionalnosti, trojica ranjena. VJ saopštila da je u graničnom incidentu u blizini Prizrena likvidirano 36 terorista i da je šest ranjeno pri pokušaju ilegalnog prelaska granice.

Savet EU odobrio zabranu izdavanja viza za 19 srpskih i jugoslovenskih političara odgovornih za represiju prema nezavisnim medijima.

1999

Milosrdni andeo.

Vreme je napravilo izbor 10 ličnosti koje su obeležile godinu na osnovu učestalosti njihovog pominjanja: Slobodan Milošević (196), Vuk Drašković (79), Vojislav Šešelj (65), Zoran Đinđić (52), Dragoslav Avramović (29), Mladan Dinkić (24), Ibrahim Rugova (24), Vojislav Koštunica (23), Mirjana Marković (20), Momčilo Perišić (20), Hašim Tači (19), Nebojša Pavković (15), Milutin Mrkonjić (15), vladika Artemije (13), Ivan Novković (8), Bogoljub Arsenijević (8).

Slobodan Milošević je početkom godine izjavljivaio je da Jugoslavija neće dati Kosovo "ni po cenu bombardovanja". Početkom juna prihvata mirovni plan koji su u Beograd doneli Viktor Černomirdin i Marti Ahtisari. Pošto je Savet bezbednosti UN usvojio Rezoluciju 1244, jugoslovenska vojska i policija povlače se sa Kosova. Milošević objavljuje pobjedu, a u septembru ocenjuje da je obnova zemlje uspešna.

Vojislav Šešelj prednjači u teškim optužbama za izdaju protiv opozicionih stranaka, studentskih organizacija, nezavisnih medija, sindikata i sudija...

U tome prevazilazi i profesorku Mirjanu Marković, koja preko Direkcije JUL-a

najavljuje "dekontaminaciju" nezavisnih medija.

Vojislav Koštunica je izgradio sistematičnu ekvidistancu i prema režimu i prema zapadnim zemljama - zagovara saradnju s međunarodnom zajednicom ali govori da u nju treba imati manje poverenja nego što to pokazuju neke opozicione partije. Među prvima je ocenio da se "na Kosovu, mimo rezolucije Saveta bezbednosti UN, uspostavlja režim vojne diktature NATO-a, u okviru kojeg ono što se zove KFOR ne odgovara nikome, a svi odgovaraju njemu".

Zoran Đinđić, satanizovan od režima jer "u toku rata nije bio sa svojim glasačima već se sretao sa zapadnim političarima koji su vodili rat protiv njegove zemlje". Od juna do decembra u okviru Saveza za promene davao je pečat demonstracijama u desetak gradova u Srbiji: "vlast može da pobjedi samo narod, a nikako partije".

Ivan Novković. Tehničar TV u Leskovcu je 1. jula, u poluvremenu prenosa košarkaške utakmice Jugoslavija-Nemačka prekinuo redovan program da bi u sedam minuta iskrenosti saopštio svoj protest zbog pogibije velikog broja Leskovčana na Kosovu i zbog lošeg stanja u okrugu.

2000

**Posle svega, 5. oktobar:
Režim Slobodana Miloševića pada**

Hapšenje i izručenje Slobodana Miloševića. O predaju policiji s njim je pregovarao šef poslaničke grupe DOS-a Čedomir Jovanović koji je na Dedinje odneo pismenu izjavu Vojislava Koštunice, Zorana Đinđića i Milana Milutinovića da ga ne lišavaju slobode radi izručenja Hagu. Kasnije je bilo polemike da li je ili nije na originalni dokument dopisan neki amandman i s čijim odobrenjem. Ekshumacija 40 leševa Albanaca iz Suve Reke iz masovne grobnice kod Batajnice završena je 26. juna, dva dana pre izručenja Slobodana Miloševića Hagu, po odluci vlade Srbije da direktno primeni Statut Haškog tribunala.

2001

“Vidovdansko izručenje” je verovatno ubrzalo uvođenje veronauke u škole i gradnju Svetosavskog hrama: obe stvari najavio premijer Zoran Đinđić.

Momir Gavrilović, nekadašnji radnik Državne bezbednosti, ubijen je 3. avgusta na Novom Beogradu, nekoliko sati pošto je bio u kabinetu predsednika SRJ Vojislava Koštunice koji je prekinuo godišnji odmor da bi javnosti saopštio da je Gavrilović u njegovom kabinetu ukazivao na prodor organizovanog kriminala u privredni život, na popustljivosti i nesnalazjenje vlasti i nadležnih organa, a i na korupciju.

Zbog unutrašnjih sukoba DOS je za šest meseci sa skupštinske većine od 176 poslanika spao na vladinu većinu od 131 mandata.

Balkanska duvanska afera povlači se po ozbiljnim i neozbiljnim novinama i potresa više zemalja, od Italije do Crne Gore. Krajem decembra urednik

zagrebačkog “Nacionala” Ivo Pukanić tvrdi je da mu je iz Crne Gore i iz Srbije (Surčina), nuden novac da učuti.

“Hrabri reformistički ekonomisti” dobili su laskave ocene od Borda direktora svetske banke, jugoslovenski predsednik Vojislav Koštunica je 8. maja u institutu “Ist-Vest” u Njujorku primio nagradu *Državnik godine*.

Autobus “Niš ekspresa” raznet je podmetnutom minom 16. februara kod sela Livadiće u blizini Podujeva. Jedanaest ljudi je poginulo, a više od 40 povređeno. KFOR-ova i UNMIK-ova istraga rezultirala je time da je glavni osumnjičeni za podmetanje mine misteriozno nestao iz američke baze Bondstil, a decembra su međunarodne sudije kosovskog vrhovnog suda zbog nedostatka dokaza oslobodile ostale osumnjičene.

Jugoslavija prvak Evrope u vaterpolu, košarci i odbojci.

2002

Srbija, zemlja čuda: postoji Skupština, ali se ne zna ko su poslanici; ima izbora, ali nema predsednika; ne može se izabrati predsednik, ali njegovu dužnost može preuzeti svaki poslanik većine; ima transparentnosti, ali se ne zna ko su podizvođači javnih radova; govori se o svetskim ekonomskim standardima, a kriminalce nazivaju biznismenima ili kontroverzним biznismenima; ima kapitalizma, ali nema kapitala; hvataju špijune, pa im se izvinjavaju; zemlja u kojoj se još ne zna da li će biti federacije s Crnom Gorom, ali se već zna ko će biti federalni ministri...

U dvanaest godina glasači u Srbiji devet puta su glasali za predsednika: šest pokušaja nije dalo rezultat, a dvojicu izabranih predsednika hapsi Hag. Posle tri neuspela izborna kruga funkciju predsednika Republike će obavljati Nataša Mičić, predsednica Skupštine.

Oduzimanje mandata Demokratskoj stranci Srbije. Pošto je odluka proglašena za neustavnu, DOS preko noći isključuje DSS a zadržava 45 mandata. DSS se na takav postupak ponovo žali Saveznom ustavnom sudu i o čitavom problemu obaveštava OEBS. Poslanici DSS-a su se vratili u Skupštinu posle sastanka Predsedništva DOS-a i sporazuma o zajedničkoj izjavi Vojislava Koštunice i Zorana Đinđića o minimumu saglasnosti: predsednički izbori, Ustavna platforma, srpski Ustav, vanredni parlamentarni izbori.

Potpredsednik srpske vlade, predsednik Odbora za bezbednost u Skupštini Jugoslavije, bivši načelnik Generalštaba, penzionisani general Momčilo Perišić uhapšen je 14. marta u motelu "Šarić" zajedno sa prvim sekretarom američke ambasade u Beogradu Džonom Dejvidom Nejborom. Udarac je produbio sukobe u DOS-u; postupak protiv Perišića prekinut zbog toga što mu se sudi u Hagu.

Likvidacija Beobanke, Invest banke, Jugobanke i Beogradske banke zbog negarantovanih i nenaplativih dugova.

Košarkaši u Indijanapolisu peti put postaju prvaci sveta.
Amerikanci u smederevskoj železari.

2003

Ubistvo Zorana Đinđića. Slike: ispred zgrade vlade Srbije kola sa zatamnjenim staklima panično uleću u saobraćaj; konferencija u vladi Srbije, Nebojša Čović čita tragičnu vest... Srbija je stala i udarila se po čelu. Televizije su prenosile verovatno poslednju veliku sahranu u Srbiji, kada su građani ispratili kovčeg od hrama Svetog Save do groblja.

Prvi veliki ekonomski događaj bio je januarski prelazak platnog prometa iz državnog Zavoda za obračun i plaćanja, nekadašnje Službe društvenog knjigovodstva, u poslovne banke. Bilo je na početku nekih problema, gužvi i nesnalaženja, ali manje nego što se moglo očekivati, s obzirom na činjenicu da su u dotadašnjem platnom prometu učestvovala i mnogobrojne propale, nelikvidne ili prevarantske firme. Među 154.000 pravnih lica u Srbiji koja su stekla svoj poreski informativni broj, postalo je vidljivo da 30.000 pravnih subjekata ima čak 120.000 blokiranih računa.

Pivo: "Interbru", multinacionalni koncern pivarske industrije sa sedištem u Briselu, šesti po veličini u svetu u toj branši, otkupio je Apatinsku pivaru. Preostalim malim deoničarima, uglavnom radnicima pivare, ponudio je da svaku njihovu akciju otkupi po ceni od 167,64 evra, sedam puta više nego što je prošle godine njihovim drugovima koji su požurili s prodajom platio londonski Salford fond. Te pare radnici su počeli užurbano da preuzimaju: za njih je 2003. bila odlična.

U saobraćajnoj nesreći poginula je Katarina Marić; usred Beograda nju je pokosio džip Ministarstva poljoprivrede. Posle izvesnog otezanja, ministar Dragan Veselinov, koji je bio u džipu, podneo je ostavku.

Novogovor hara: "Devastiran sam zato što sam vulnerabilan..."

2004

Početak godine, državna kriza. Predsednik ni posle četiri pokušaja nije bio izabran; dužnost predsednika obavljala je predsednica raspuštene Skupštine izabrana u toku rascapa DOS-a; produžavanje predsedničkog v.d. stanja bilo je ustavnopravno osporeno; vlada je bila u ostavci; budžet za 2004. nije bio usvojen; posle tzv. skupštinskog glasanja iz Bodruma od jula 2003. bio je osporen i guverner Narodne banke a rezultat vanrednih parlamentarnih izbora decembra 2003. bio je "pata karta".

U februaru je konstituisana Skupština, u martu manjinska vlada koju su svi smatrali slabom i privremenom, ali niko nije želeo da obori, u junu je izabran predsednik Republike; nastavljeno je mrcvarenje oko održanja državne zajednice.

Neredi na Kosovu prerasli su 17. i 18. marta u pogrom Srba i najgrublje etničko čišćenje teritorije koja je poverena na brigu Ujedinjenim nacijama i NATO-u. Proterano je oko četiri hiljade Srba, teško oštećeno ili uništeno 35 crkava i manastira, spaljeno više stotina kuća, desetine javnih objekata. Stradali su i Romi i drugi nealbanci. Poginulo je oko trideset, a ranjeno više stotina ljudi. Reaktivno nasilje izbilo je sporadično i u užoj Srbiji, gde su grupe huligana spalile džamije u Nišu i u Beogradu.

Krajem juna kandidat Demokratske stranke Boris Tadić dobio je 1.681.528 glasova (53,24 odsto), a njegov protivkandidat iz Srpske radikalne stranke Tomislav Nikolić 1.434.068 glasova (45,4 odsto).

Posle trinaest i po meseci skrivanja, početkom maja policiji se predao bivši komandant JSO Milorad Luković Legija, prvooptuženi za ubistvo srpskog premijera Zorana Đinđića. Usledilo je mnogo spekulacija o razlogu Legijine predaje, kada će pred sudom progovoriti, a kad progovori - šta će reći.

Visoki Dečani uvršćeni na listu svetske baštine. Deset godina ranije to nije učinjeno jer je članstvo SR Jugoslavije u UN bilo suspendovano.

Skupština Srbije je 21. decembra statusno izjednačila četnike i partizane.

2005

Početak kosovskih pregovora.

Presuda za ubistvo Ivana Stambolića i pokušaj ubistva Vuka Draškovića. U posebnom odeljenja za borbu protiv organizovanog kriminala Okružnog suda u Beogradu na maksimalne kazne od po 40 godina zatvora osuđeni su Milorad Ulemek Legija i još trojica pripadnika rasformirane Jedinice za specijalne operacije.

Narodna skupština Srbije se po učinku može ubrojati u najefikasnije državne organe: u toku godine usvojila je rekordan broj od 208 zakona, od kojih su neki od dalekosežne važnosti, a u 2004. preko stotinu. Do polovine godine zakoni su usvajani u proseku sa 145 glasova "za" što je više od vladajuće većine.

Debakl košarkaške reprezentacije: na evropskom prvenstvu usred Beograda plasirali su se od 8. do 12. gore i od ponižavajućeg 11. mesta na Olimpijadi u Atini 2004.

Stojan Cerović, kolumnista i jedan od osnivača Vremena umro je 21. marta 2005. u bolnici Pitié-Salpêtrier u Parizu. Kao izvanredan politički pisac, obeležio je Vreme i ostavio traga u srpskoj političkoj kulturi. Poslednja rečenica Stojana Cerovića, pisana u bolesničkoj postelji u Parizu, glasi: "Uostalom, zar zaista nekoga treba ubeđivati u to da život treba da se nastavi?" U više od 400 eseja u Vremenu, držao se moralne konstante koja brani život, a proklinje smrtojljublje. U vreme raspada, rata, nepočinstava, rasula, moralnog pada i velike razbojničke galame, on zastupa čojstvo i razboritost. Osuđuje nasilje, pokazuje pijetet prema žrtvama, moralno osuđuje zloupotrebu nesreća, ne tako retku u to vreme. Odbraniti od sebe drugoga, ta miljanovska crta u njegovom karakteru, prožima i njegov opus. Kao psiholog, on odlično razume mehanizam samoopijenosti moćnika a, za razliku od većine komentatora, on uvek i objašnjava kako deluje otrovno piće u atmosferi poraza, uvredenosti i straha. Stojan Cerović nije bio pesimista. Samo je uporno ponavljao pitanje: "Da nije naš problem, možda, više u manjku života nego u višku smrti?"

2006

Kraj svake Jugoslavije. Crna Gora je voljom svojih građana na referendumu izglasala nezavisnost od državne zajednice Srbija i Crna Gora, a nezavisnost proglasila 5. juna 2006. Tako je okončan zajednički državni život Srbije i Crne Gore koji je trajao 87 godina, šest meseci i četiri dana, od 26. novembra 1918, kada je odlukama Velike Narodne skupštine u Podgorici, Kraljevina Crna Gora odlučila da svrgne dinastiju Petrović Njegoš, da se bezuslovno sjedini s Kraljevinom Srbijom i utopi u Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca (od 1929. Kraljevina Jugoslavija), a da za vladaoca prizna Kralja Aleksandra I, drugog sina srpskog kralja Petra I i kneginje Zorke, ćerke kralja Nikole Petrovića i kraljice Milene, koji je nazivan kralj Ujedinitelj.

Na ustavnom referendumu potvrđen je novi srpski ustav.

Prvu medalju od kada je Srbija samostalna država osvojila je atletičarka Olivera Jevtić (1977), srebrnu u maratonu na Evropskom prvenstvu u Geteborgu.

Poslednji koncert Šabana Bajramovića. Bio je kralj ciganske muzike a kažu da je njegova interpretacija pesme *Delem, delem* izabrana za himnu svih Roma. Vrednost balkanske ciganske muzike uočili su, promovisali i koristili poznati i priznati umetnici (Kusturica, Bregović, Balašević) i ona je deo fraze "Serbia sounds global". Šaban Bajramović je autentična kulturna vrednost jedne nacionalne grupe na kojoj su se skupile i dave je ko čuma decu sve nedaće - siromaštvo, golotinja, glad, deprivacija, bezizlaznost, obespravljenost, getoiziranost pa i, na veliku žalost, prezir, nesolidarnost i nasilje većine. A plaćemo na njihovu muziku, ko ruski emigranti u Parizu.

Smrt Slobodana Miloševića. U trenutku kada je bilo ostalo još pedeset radnih sati za njegovu odbranu po 66 tačaka u tri spojene optužnice za zločinačko udruživanje, genocid i kršenje običaja rata, bivši predsednik Srbije (1990-1997) i Jugoslavije (1997-2000) Slobodan Milošević naden je mrtav 11. marta 2006. u pritvorskoj jedinici Haškog tribunala. Proces protiv njega počeo je 12. februara 2002, prekidan je 15 puta, najčešće zbog bolesti.

2007

Najdramatičniji događaj za redakciju Vremena zbio se u noći od petka na subotu, 13. na 14. april, u 02:50, kada je na simsu prozora stana novinara Vremena Dejana Anastasijevića eksplodirala ručna bomba M52/75; druga bomba istog tipa, smeštena zajedno sa prvom, nije eksplodirala i nađena je kasnije u neposrednoj blizini lica mesta. Istraga do danas nije donela nikakve rezultate.

Kraj godine: propast kosovskih pregovora. Posle Rambujea 1999. propast nije vest.

Sredinom decembra vlada Srbije je naložila svim ministarstvima da pripreme odgovor za slučaj da Kosovo proglasi nezavisnost.

Kosovski Albanci po savetu svojih zapadnih sponzora odlažu odluku o nezavisnosti. Ponavlja se u težem obliku situacija iz januara 2006. kada je posrednik Marti Ahtisari pre formalnog okončanja izbora u Beograd doneo svoj plan, koji je ovde pročitao kao plan za nezavisnost Kosova.

Protiv desetero profesora i saradnika Pravnog fakulteta u Kragujevcu Okružno tužilaštvo u Smederevu podnelo je 25. februara zahtev za sprovođenje istrage. Trinaestoro njih je uhapšeno pod sumnjom da su primali mito da bi studentima omogućili polaganje ispita.

Rehabilitacija Slobodana Jovanovića.

Za ubistvo premijera Zorana Đinđića na po četrdeset godina zatvora osuđeni su 23. maja zamenik komandanta Jedinice za specijalne operacije Zvezdan Jovanović, kao neposredni izvršilac, i nekadašnji komandant te jedinice Milorad Ulemek Legija, kao organizator. Ulemek je zapravo osuđen na tri pojedinačne kazne od 40 i 12 i deset godina zatvora: za ubistvo premijera, dva pokušaja ubistva i ugrožavanje ustavnog poretka, ali je mu izrečena jedinstvena kazna od 40 godina. Specijalni sud je proglasio krivim dvanaestoricu pripadnika "crvenih beretki", tajne službe i zemunskog klana.

2008

Kosovo je proglasilo nezavisnost.

Održani su predsednički i parlamentarni izbori u Srbiji.

Beograd je očekivao da posle hapšenja Radovana Karadžića i ratifikacije SSP-a nešto krene bolje. To se nije desilo, zbog Holandije.

Menjaju pravila glasanja! Pa, šta? Tako će raditi i kad stvarno uđemo tamo i počnemo da glasamo, u grupi malih i prezrenih.

U našem *kokošinju* u *rotaciji* (Ezra Paund) priče o najboljima slabo prolaze. Skoro da je državna tajna 80 godina Filharmonije. Jovan Kolundžija na Kolarcu obeležava četiri decenije rada izvođenjem svih deset sonata za violinu i klavir Ludviga van Betovena, što je valjda ravno osvajanju vrha K2 na Himalajima (8611 metara, najteži uspon). Narodni muzej... Ne radi. Beograđani peticijom brane knjižaru "Geca Kon" od *ludila privatizacije* (Habermas). Ministarstvo kulture? Priprema šesnaestu izmenjenu verziju Zakona o informisanju.

Za predsednika Srbije izabran je kandidat DS Boris Tadić, što je slavljeno

kao pobeda proevropskih snaga u Srbiji. Tadić je osvojio 2.304.467 glasova (50,31 odsto), a protivkandidat Tomislav Nikolić 2.197.155 (47,97 odsto).

Radovan Karadžić je uhapšen u Beogradu 21. jula 2008, prema zvaničnim informacijama. Sutradan predsednik Nacionalnog saveta za saradnju s Haškim tribunalom Rasim Ljajić i tužilac za ratne zločine Srbije Vladimir Vukčević saopštavaju da se Karadžić u periodu koji je neposredno prethodio hapšenju krio pod lažnim imenom dr Dragan David Dabić i bavio alternativnom medicinom u privatnoj ordinaciji na Novom Beogradu, da je učestvovao na nekoliko javnih predavanja u Srbiji kojima je prisustvovalo stotinu ljudi i objavljivao feljton u časopisu "Zdrav život". Karadžić je 30. jula 2008. godine u 03:45 izveden iz zgrade Okružnog suda u Beogradu i prebačen na beogradski aerodrom "Nikola Tesla".

Na Olimpijskim igrama u Pekingu, Milorad Čavić osvojio srebrnu medalju u trci na 100 m delfin.

2009

REŽIM BEZ VIZA

Kandidatura za EU; 20. oktobra ruski predsednik Dmitrij Medvedev u Beogradu - i "Beogradu" - obnavlja sećanje na slom fašizma. Predstavnici Srbije i Rusije potpisuju sedam međudržavnih sporazuma.

Autoput Horgoš-Feketić otvaren je šesti put, bez većeg spektakla pošto je neko prebrojao ranija presecanja vrpce.

Predsednik Udruženja tekstilnih radnika u Novom Pazaru Zoran Bulatović, koji je predvodio štrajk tekstilaca, 24. aprila odsekao je sebi prst.

Petar Kočić: ima zakona za jazavca, a nema za Davida Štrpca.

Usvojen je Zakon o informisanju, posle odlaganja zbog reakcija javnosti i odbijanja socijalista da ponovo budu optuženi za gušenje medijskih sloboda. Ne valja ništa. Pisaće novi.

Narodni muzej još uvek i do daljeg ne radi. Podigli smo opet toranj na Avali. To je lepo. Patrijarh Pavle (95) preminuo je u snu 15. novembra, u 10:45.

Visoki savet sudstva doneo je odluku o izboru sudija na stalnu funkciju u sudovima

opšte i posebne nadležnosti koji stupaju na funkciju 1. januara 2010. Za 2453 sudijska mesta prijavilo se 5050 kandidata. Visoki savet je izabrao 1531 sudiju i 876 kandidata koje će birati Skupština Srbije, dok je 46 mesta ostalo upražnjeno. Odluka je izazvala veliko interesovanje u javnosti i brojne kontroverze.

U Kliničkom centru Srbije umro je francuski državljanin Bris Taton. Pretučen je 17. septembra u centru Beograda usred bela dana dok je sa prijateljima pred utakmicu beogradskog Partizana i francuskog Tuluza pio piće.

Srpska sportska senzacija leta 2009. zove se Nada Higl, 22-godišnja Pančevka koja je zlatnom medaljom na 200 prsno u Rimu uplivala direktno u istoriju.

Jubilarna 25. Univerzijada na kojoj se takmičilo oko 10.000 sportista održana je u Beogradu od 1. do 12. jula. Na zatvaranju, evropski komesar za obrazovanje i kulturu, omladinu i sport Jan Figel nije štedeo komplimente, rekavši da su "svi bili svedoci 12 fascinantnih dana na Univerzijadi u Beogradu".

2010

Hiljaditi broj Vremena

VREME

objavljeno kao dodatak nedeljniku Vreme br. 1034, 28. oktobar 2010.
fotografije: arhiva Vremena, priredio: Aleksandar Ćirić, oblikovanje: Ivan Hrašovec, štampa: Rotografika

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec